

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ויק"פ

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טז

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

לזכות

החייל ב"צבאות השם" שניאור זלמן שי'
לרגל יום ההולדת שלו הי"א לאוי"ש"ט,
ביום ז"ך אדר ה'תשפ"ו
ולזכות אחיו ואחיותיו חיילי "צבאות השם" שיחיו
*

נדפס ע"י הוריהם

הו"ח ר' צבי וזוגתו מרת בלומא שיחיו סאנדבערג

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

תצט), על המלחמות שיתרחשו בחלק ההוא של העולם, אשר הן מהסימנים המעידים שמתקרבת הגאולה האמיתית על ידי משיח צדקנו.

ולאור ההתרחשויות והניסים שצויינו לעיל, צריכה להתחזק עוד יותר ההכרה, שזהו הזמן של ההכנה הקרובה למילוי ההבטחה „והיתה לה' המלוכה”¹, כאשר כל העמים ישוכנעו ש„יש בעל הבית לבירה זו”², והכרה זו תביא אותם „לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד”³.

על נדבת המשכן ועשייתו, אשר פרטיהן מוזכרים בציווי ה' למשה בפרשיות תרומה, תצוה, תשא⁹, ואחר-כך צריך היה להיכתב „ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה”. די היה אפילו באופן מקוצר יותר: שלאחר הסיפור על ציווי ה' למשה ייכתב „ויעשו בני ישראל ככל אשר ציווה ה' את משה”, כמצוי במקומות רבים בתורה, ואף בפרשיות הללו עצמן. לשם מה מפורטים שוב כל הפרטים, הן בהעברת הציווי לישראל, והן בביצוע הציווי?¹⁰

ובמיוחד כאשר בתחילת פרשת ויקהל¹¹ אומר רש”י: „כבר פרשתי נדבת המשכן ומלאכתו במקום צוואתם”, ומכך מובן שבפרשיות אלו אין חידוש לגבי הקודמות, ולכן אין לו מה להוסיף בפירושו. מתחזקת, איפוא, התמיהה: אם כן, בודאי לא היתה צריכה התורה, לכאורה, לפרש את כל הענינים בפעם שניה (ושלישית).

כל האמור לעיל היא שאלה פשוטה בפשוטו של מקרא, אשר כמה ממפרשי התורה¹² מתעכבים עליה, אך ברש”י אין על כך הסבר – לא בתחילת הענין בפרשת ויקהל, ולא בסופו בפרשתנו¹³.

9 ועל הסדר: הציווי ויקחו גו' תרומה – ר”פ תרומה; הציווי על עשיית המשכן וכליו – שם כה, ח ואילך (מזבח הקטורת – סוף תצוה; כיוור, שמן המשחה וקטורת – תשא); הציווי על עשיית בגדי כהונה – תצוה כח, ב ואילך; ראה קראתי בשם גו' – תשא לא, ב ואילך; ועשו את כל אשר צויתך את אה”מ (דלעיל הערה 4) – שם ו, ואילך.
10 לכאורה אפשר להקשות כן גם בנוגע להציווי על שמירת שבת שבריש פ' ויקהל שנאמר כבר הציווי למשה בכי תשא לא, יג ואילך, אבל בזה י”ל (נוסף על החידוש שבפסוק ג' שם – ראה פרש”י) שוהו הציווי דעשה”ד – ראה לקו”ש ח”א ע' 159 ואילך. ועוד ועיקר: הציווי דשבת בב' הנ”ל – בא כספלו ומסובב מהציווי דהמשכן, כפרש”י (תשא שם, ויקהל לה, ב).
11 לה, ה.
12 ראה רמב”ן ויקהל לו, ה. רלב”ג, אברבנאל שם ועוד.
13 ובפרט ע”פ מה שנתבאר כמ”פ שברובא ככולו לא

א. רש”י מסביר כל קושי בפשט, בפרשתנו יש קושי שרש”י אינו מפרשו

כבר דובר פעמים רבות¹, שרש”י מסביר בפירושו על התורה כל ענין שאינו מובן בפשוטו של מקרא, וכאשר אין לו הסבר על ענין כזה הוא כותב „איני יודע”, וכדומה².

לכן, כאשר יש ענין הנראה לפי פשט הפסוקים, ורש”י אינו מתעכב עליו, הכרחי לקבל את אחד משני הדברים הבאים: או שאין זה קושי לפי פשוטו של מקרא, או שהענין כבר מוסבר על-ידי פירוש רש”י לפני כן.

בפרשיות הנקראות עכשיו בתורה יש ענין שאינו מובן על-פי פשוטו של מקרא, ורש”י אינו מפרשו, והוא:

בפרשת ויקהל³ מסופר על העברת ציווי הקב”ה לבני ישראל על תרומת המשכן על-ידי משה רבינו, לכל פרטיו: „קחו מאתכם תרומה...”: הבאת זהב וכסף וכו' למשכן, ואחר כך גם הציווי⁴ על עשיית המשכן וכליו לכל פרטיהם.

אחר-כך מסופר בתורה⁵ על הבאת הנדבה למשכן על-ידי ישראל⁶, ואחר-כך מסופר⁷ בפירוש על עשיית המשכן על-ידי חכמי-לב: היריעות וכו' וכל כלי המשכן ובפרשתנו⁸ על בגדי הכהונה.

לכאורה, די היה בציון התורה בקיצור, שמשה העביר לישראל בשלמות את ציווי ה'

1 ראה ער”ז בלקו”ש ח”י ע' 13 ובהנסמן שם הערה 1.
2 תולדות כה, ה. ועוד בכמה מקומות – ראה לקו”ש ח”ה ע' 1 הערה 2. ובכ”מ.
3 לה, ה ואילך.
4 שם, יוד ואילך.
5 שם, כא ואילך.
6 ולאח”ז (שם ל, ואילך): ראו קרא ה' בשם גו'.
7 לו, ח ואילך.
8 למ, ב ואילך.

להביא את 770 הביתה!
 כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!
 האתר מנוהל ע”י הרה”ת ר’ יוסף-יצחק הלוי שגדוב
 וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
 יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

יציאת מצרים –

הרי זהו הזמן המתאים להפנות את מלוא תשומת הלב אל הניסים והנפלאות שאירעו בימינו אלה, בימים הסמוכים לפורים שנה זו.

היו אלה ניסים גלויים לא רק לעם ישראל אלא גם לכל העמים, ועד ש"ראו כל אפסי ארץ" – הכל ראו את הניסים שהתרחשו בתקופה זו.

... על פי התנאים הטבעיים של העולם היה צפוי, שתהיה זו לא רק הכרזת מלחמה וכיוצא בזה, אלא שהמלחמה תגרור לתוכה עמים רבים ותתלהט עד כדי מלחמת עולם ר"ל; אך בפועל, למעלה מדרך הטבע, לא זו בלבד שנמנעה מלחמת עולם, אלא שגם המלחמה שפרצה – שככה.

בשעה שכל הסימנים הצביעו, שיש לצפות למלחמה קשה ולהכין צבא גדול ואדיר, מצוייד בכלי-נשק רבים ודווקא מהמתקדמים ביותר – הרי לאחר כל ההכנות, כפי שנהוג להיערך למלחמה ארוכה שאמורה להתמשך שבועות וחודשים – בא הניצחון בפועל בתוך זמן קצר ביותר!

הניצחון היה כל כך מופלא, שהוא מנע לא רק שפיכות דמים רבה בין אומות העולם (כפי שחששו תחילה), אלא הוא אף הביא לידי כך, שהאויב ישחרר, ובצורה טובה, חלק משבויי המלחמה ואפילו חלק מאלה שנישבו בעבר.

... יתירה מזו: אלה היודעים את המתרחש "מאתורי הקלעים" – המודעים לפרטים חסויים רבים שאינם מגיעים לידי פרסום – משיגים עוד יותר ויותר את פלאי הניסים והנפלאות בזמן הזה, בימים האלה.

* * *

במשך השנה הזאת – עלי' נתנו יהודים את השם והסימן: "היה תהא שנת נפלאות אראנו", ועוד קודם לכן, בסיומה של השנה שעברה, שצויינה על-ידי יהודים בסימן: "היה תהא שנת ניסים" – הודגש פעמים רבות הקשר לדברים שחז"ל גילו מראש (בילקוט שמעוני ישעי' רמז

לקוטי

ובמיוחד כאשר לפני כן, בפרשת תשא¹⁴, מתעבב רש"י ומסביר את הצורך בחזרה על מילים ספורות¹⁵, על הכתוב בתורה שלוש פעמים, "לא תבשל גדי בחלב אמו", בעוד אשר כאן כפילויות ארוכות של פרשות שלמות, ורש"י אינו מסביר על כך דבר¹⁶.

ב. הפירוש הוא כדי להדגיש את היפוך הסדר על-ידי בצלאל

לכאורה ניתן היה לומר, שלפחות חלק מן השאלה נענית על-פי פירוש רש"י בפרשתנו, כדלהלן:

על הפסוק¹⁷, "ובצלאל בן אורי... עשה את כל אשר צוה ה' את משה", אומר רש"י, ש"משה צוה לבצלאל לעשות תחלה כלים¹⁸ ואחר-כך משכן אמר לו בצלאל מנהג עולם לעשות תחלה בית ואחר-כך משים כלים בתוכו אמר לו כך שמעתי מפי הקדוש-ברוך-הוא... וכן עשה המשכן תחלה ואחר-כך עשה הכלים¹⁹."

ניתן היה לתקן²⁰, שזוהי הסיבה לכך

נאמר בתורה ציווי הקב"ה למשה ואמירת משה לישראל את הציווי ובשניהם לכל פרטיו. ויתירה מזה – בכ"כ ציוויים נאמר בתורה רק הציווי למשה או רק דברי משה לישראל. ראה לקו"ש ח"ג ע' 72. ומוכרח הוא בעניינינו – ראה לקו"ש ח"א ע' 183. לקמן בפנים ס"ב ובהערה 18.

(14) לה, כו. ובפ' משפטים כג, יט.
(15) ועד שמצינו שרש"י הוצרך להודיע הכלל: "הרבה מצות בתורה נאמרו ותכפלו... לחייב ולענוש על מנין כו" – פרש"י תשא לה, כג. וראה פרש"י צו ו, ו. שמיני יא, מד. אמור כג, לא. ועוד.

(16) ועד"ז אינו מובן בפשט"מ בנוגע לקרבנות הנשיאים בפ' נשא שחזור וכופל בכל נשיא מ"ב הנשיאים ומפורט הקרבנות שהביאו. וראה [המתורגם] לקו"ש ח"ח ע' 43, שקושיא זו מתרץ שם רש"י בהביאו הדרשה דר' משה הדרשן.

(17) לה, כב.
(18) אף שלא מצינו שנאמר במפורש ציווי זה בתורה (ראה הגהה שנדפסה ברש"י ובמפרשי רש"י) וראה רמב"ן שם: ויחסר מכאן פרט אחד כו'. וראה של"ה חלק תושב"כ שלד, א. וראה לקמן הערה 21.

(19) להעיר שכל קטע זה ליתא בדפוס ראשון ושני דרש"י רש"י כתי"י.

(20) וכן תירץ האברבנאל בפ' ויקהל.

שיחות

פקודי

שבעשיית המשכן בפועל מוזכרים שוב כל פרטי המשכן וכליו, כי על-ידי כך רואים שבצלאל הפך את הסדר, מכפי שהוא מופיע בציווי שבפרשת תרומה²¹, ועשה תחלה את המשכן ואחר כך את הכלים²².

אך לפי זה עדיין אין מובן לשם מה מזכירה התורה את כל הפרטים בסיפור על העברת הציווי על נדבת המשכן ועל עשיית המשכן וכליו על ידי משה לישראל²³,

(21) ראה פרש"י ברכות נה, א ד"ה לך אמור: „דס"ל.. שסדר שהם סדורים בויקחו לי תרומה אמר לו".

ואף שציווי הכללי – בין בפ' תשא (לא, ז ואילך) בציווי הקב"ה למשה, בין בפ' ויקהל בציווי משה (לה, יא ואילך) – נאמר תחלה את אהל מועד, את המשכן גו' ולאח"כ כלים (וראה פירש"י ותוס', ובמפרשי רש"י בארוכה) הרי בפשטות היו אמורים שכפי הסדר שנאמר בפ' תרומה הוא יותר נוגע לסדר עשייתם (וכן עשה), כיון ששם נאמר פורטי ואופו הנשי, "משא"כ בפ' תשא וביקהל. אבל ראה של"ה שם. ולהעיר ממי"ש המפרשים דגם בפ' תרומה (כה, ט) נאמר תחילה, "את תבנית המשכן (ואח"כ) ואת תבנית כל כליו וכן תעשו".

(22) אבל אי"ז מסתבר כי (נוסף על הקושי' דלקמן בפנים) מפרש"י משמע שלמד"ן זה ממי"ש שם, "את כל אשר ציוה ה' את משה" ולא, "אשר צוה אותו משה" כהתחלת פרש"י שם, אבל מזה שכן הן סדורים בהפרשה לא היינו יודעים שמתחילה עשה משכן כו' (וכ"מ מלשון רש"י בסופו; וכן ענוה המשכן תחלה ואח"כ עשה כלים). ואם זו היתה כוונת הכתוב בהסיפור ע"ד עשיית המשכן הו"ל לרש"י לפרשו על אתר.

(23) ודוחק גדול לומר (בפשט"מ) שגם בזה בא הכתוב להודיע הסדר שמסר משה הציוויים לישראל: מתחילה ע"ד נדבת המשכן ואח"כ ע"ד עשיית המשכן (בכללות), ולאחר שבנ"י הביאו לנדבת המשכן אמר להם משה, "ראו קרא ה' בשם בצלאל גו'".

כי: א) מאי קמ"ל בזה, הרי"ז הסדר שאמרו הקב"ה למשה מתחילה הציווי ע"ד נדבת המשכן ואח"כ עשיית המשכן בפ' תרומה, ובפ' תשא, "ראה קראת בשם גו'". וזה ש"ראו קרא ה' בשם בצלאל גו' מסר אחר נדבת המשכן, מהו החידוש בזה. ב) את"ל שיש בזה ענין וחידוש הו"ל לרש"י לפרשו – כמו באהרת שבת – בר"פ ויקהל. ג) בלאח"כ אין מפורש כל הסדר דהרי חסר ציווי משה לבצלאל, "לעשות תחלה כלים ואח"כ משכן" ראה לעיל הערה 18 והערה 21 ובהנמקן שם.

[ואת"ל שרש"י ס"ל כסברת הרמב"ן בכ"ז (מה שהו' הציווי שיגיד המלאכה בכללה וכו') והטעם שיחסר מכאן

(* אבל להעיר שציווי משה בפ' ויקהל: א) הוא הציווי דפ' תשא (ראה לעיל הערה 9). ב) הוא בפרטיות יותר (ובשניוים) גם מציווי הקב"ה אליו בפ' תשא. וראה לקמן בפנים ההערה.

ובנוסף לכך אין התשובה מתרצת אפילו את ההרחבה בסיפור על הביצוע עצמו, כדלהלן:

(א) לצורך זה די בחלק בתורה שבו מסופר, שתחילה עשו את המשכן אחר־כך התחילו לעשות את הכלים, אך לשם מה הסיפור על עשיית הכלים, ועל עשיית בגדי הכהונה, המפורטים בפרשתנו, ואשר בהם לא שונה דבר בעשיית בצלאל²⁴?

(ב) ועיקר: כדי להודיע את סדר העשייה – תחלה המשכן ואחר כך הכלים – אין הכרח בהרחבה בפרטי הדברים בביצוע, במידותיהם וכדומה²⁵.

יתר־על־כן: לאחר הישנות הפרטים הללו, כאשר מסופר בפרשתנו על „ויביאו את המשכן אל משה“, מתעוררים הקשיים הבאים:

(ג) התורה מפרטת שוב את כל פרטי הדברים של המשכן וכליו וכו'.

(ד) רק לאחר מכן מסיים הפסוק ואומר: „ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל את כל העבודה“.

פרט אחד כו' עיי"ש) פשיטא דאי"ז מובן מעצמו והו"ל לרש"י לפרש]

(ד) בשביל זה אינו נוגע סיפור הפרטים ומספיקה הודעה כללית משמה ציוה לישאל להביא נדבת המשכן ואח"כ כו'.

(24) באברבנאל שם, הוצרך הכתוב להגיד כאן איך עשו הכלים והדברים ההם שהיו באופן מתחלף למה שנצטווה כו" משמע שגם הסדר בעשיית הכלים לא ה' כפי שנצטווה.

אבל מפרש"י „אל כן שמעתי מפי הקב"ה .. וכן עשה המשכן תחלה ואח"כ עשה כלים" משמע: (א) שהשינוי של בצלאל מציוו משה אליו ה' רק בזה שעשה המשכן תחלה, ולא שינוי בסדר עשיית הכלים. (ב) גם כזה אמר משה „כך שמעתי מפי הקב"ה כו' כך צוה לי הקב"ה" והסדר הנאמר בהכתובים בעשיית כל דבר בהמשכן והכלים ובגדי הכהונה ושמן המשחה וכו' אינו מתאים לשום סדר – לא כפי שהם נאמרים בפ' תרומה ותצוה (תשא), ולא כפי שנאמרו (בציווי הכללי) בפ' תשא וגם לא כפי שנאמרו (מפי משה) בפ' ויקהל. (ג) אינו מוזכר שעשה כפי הסדר הנאמר בכתובים וכו' כנ"ל הערה 22.

(25) ומ"ש באברבנאל שם: „ומפני שלא יחשוב אדם שכמו ששנו בסדר המלאכה כן שנו בעצמותה ובמספרה (ולכן) הוצרך לברר כאן כל דבר כו" אינו גלאטיק (=חלק) ע"פ פש"מ.

ג. ההסבר לכך: המשכן חשוב וחביב ביותר

ההסבר לכך בפשטות הוא:

המשכן וכליו הם מן הענינים החשובים והחביבים ביותר אצל ישראל, אשר באמצעותם שרתה השכינה בישראל וכו',

במיוחד, כאשר המשכן נקרא, כבפירושו רש"י בפרשתנו: „משכן העדות – עדות לישראל שיתר להם“²⁵ הקדוש־ברוך־הוא על מעשה העגל שהרי השרה שכינתו ביניהם²⁶, ומכך מובנת יותר החביבות והחשיבות של הענין, שהרי חטא העגל היה החטא הכללי והחמור ביותר, אשר גרם להסתרת פניו של הקדוש־ברוך־הוא, עד לכדי גזירת כליה על ישראל, ר"ל²⁶ עד כדי כך, שאף לאחר הסליחה אמר הקדוש־ברוך־הוא „וביום פקדי ופקדתי“²⁷.

מכך מובן, שהמשכן, שבאמצעותו „השרה שכינתו ביניהם“ הוא ענין כללי ונעלה עד מאד.

לפי זה מובן, שחביבות זו של המשכן אצל הקדוש־ברוך־הוא ואצל ישראל היא הסיבה לכך שהתורה מזכירה את כל פרטיו וחזרת עליהם שוב ושוב.

סיבה זו אין רש"י צריך להסביר כאן, מפני שהוא כבר הסביר זאת לפני כן, בפרשת חיי" שרה²⁸: על כך שהתורה מספרת את כל מאורעות אליעזר עבד אברהם בקשר לשליחותו להביא את רבקה, ואחר־כך חזרת על כך שוב בספרו זאת למשפחת רבקה, מסביר רש"י (שזה מפני חביבות הענין, כי)

(25) ובפרש"י שמיני (ט, כג): „ונדע שנתכפר לנו עון העגל“.

(26) ובפרש"י שלדעת רש"י (תשא לא, יח. לג, יא) התחיל לצוותו על מלאכת המשכן אחר יוה"כ „שנתרצה הקב"ה לישראל" בשמחה ובלב שלם. וראה תנחומא תרומה ח.

(26*) תשא לב, יוד.

(27) שם, לד.

(28) כד, מב.

א גוטן אופן, א טייל פון די מלחמה־געפאנגענע און אפילו א טייל פון די געפאנגענע פון פריער.

... און נאך מער: די וועלכע „ווייסן וואס ס'טוט זיך אינעווייניק“ – זיינען באקאנט מיט גאָר אַ סך איינצלהייטן וועלכע דערגרייכן ניט צו דער עפנטלעכקייט – באַגרייפן אַ סך מער דעם וואונדער פון די נסים ונפלאות בזמן הזה בימים אלה.

* * *

במשך פון דעם יאָר – אויף וועלכן אידן גיבן דעם נאָמען און סימן: „היה תהא שנת נפלאות אראנו“, און נאָך פאַר דעם, ביים סוף פון פאַרגאַנגענעם יאר, באַצייכנט פון אידן מיטן סימן „היה תהא שנת נסים“ – איז פיל מאָל באַטאָנט געוואָרן בנוגע וואָס חז"ל האָבן פאַראויס געזאָגט (אין ילקוט שמעוני ישעי' רמז תצט) וועגן די מלחמות וועלכע וועלן פאַרקומען אין יענעם טייל פון וועלט, אַז דאָס זיינען פון די סימנים אַז אַט־אַט קומט די גאולה האמינית והשלימה דורך משיח צדקנו.

און אין אָנבליק פון די אויבנדערמאָנטע געשעענישן און נסים, דאַרף נאָך שטאַרקער ווערן דער באַוואוסטזיין, אַז דאָס איז די צייט פון הכנה קרובה צו דער ערפילונג פון דער הבטחה „והיתה לה' המלוכה“¹, ווען אַלע פעלקער וועלן זיין איבערצייגט אַז „יש בעל הבית לבירה זו“², און די אַנערקענונג וועט זיי ברענגען „לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד“³.

(ממכתב כללי, כ"ה אדר תנש"א)

בבואנו מימי הפורים – ימים של ניסים שהראה הקב"ה „בימים ההם בזמן הזה“, ובהתקרבו אל חג הפסח – שבו אנו חוגגים את החג של „זמן חרותנו“, ומודים לה' על הניסים והנפלאות שהראה בעת

(1) עובדי' א, כא.

(2) ראה ב"ר רפל"ט.

(3) צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים ספי"א.

הוספה

בשורת הגאולה

יז.

קומענדיק פון די ימי הפורים – טעג פון נסים, וואָס דער אויבערשטער האָט באַוווּזן „בימים ההם בזמן הזה“, און דערנענטערנדיק זיך צו חג הפסח – ווען מיר פראַווען דעם יום־טוב פון „זמן חרותנו“ און מיר דאַנקען דעם אויבערשטן פאַר די נסים ונפלאות וועלכע ער האָט באַוווּזן ביי יציאת מצרים –

איז איצט די פאסיקע צייט צו ציען די פולע אויפמערקזאמקייט אויף די נסים ונפלאות וועלכע האָבן פאַסירט נאָענט צו דעם היינטיקן פורים.

דאָס זיינען געווען נסים גלויים אפענע נסים, ניט נאָר פאַר אידן, נאָר אויך פאַר אַלע פעלקער, ביז אַז „ראו כל אפסי ארץ“, אַלע האָבן געזען די גרויסע נסים וואָס זיינען פאַרגעקומען אין דעם זמן.

. . . לויט די נאַטירלעכע אומשטענדן אין דער וועלט, האָט עס געהאַלטן דערביי, אַז עס זאָל זיין ניט נאָר אַ מלחמה ערקלערונג א.ז.וו. נאָר אַז די מלחמה זאָל אַריינציען מערערע פעלקער און זיך צעפלאַקערן אין אַ וועלט־קריג, ר"ל – און למעלה מדרך הטבע הרגיל, איז ניט בלויז אויסגעמיטן געוואָרן אַ וועלט־מלחמה, נאָר אויך די שוין אָנגעהויבענע מלחמה איז איינגעשטילט געוואָרן.

בעת אַלע סימנים האָבן געוווּזן, אַז מ'דאַרף דערוואַרטן אַ שווערע מלחמה, און צוגרייטן אַ גאָר גרויסע אַרמיי מיט אַ סך כלי־זיין און דוקא פון די נייעסטע, און נאָך די אַלע צוגרייטונגען ווי ס'איז דער סדר ווען מ'גרייט זיך צו אַ לאַנגער מלחמה, וואָס דאַרף דויערן וואָכן, חדשים – איז דער נצחון געקומען אין גאָר אַ קורצער צייט!

דער נצחון איז געווען אַזוי וואונדערלעך, אַז ער האָט ניט נאָר פאַרמיטן אַ סך שפּיכות דמים צווישן אומות העולם (ווי מ'האָט מורא געהאַט), נאָר האָט געבראַכט דערצו, אַז דער שונא זאָל באַפרייען, אין

לקוטי

„אמר רבי אחא יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה והרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה“²⁹.

מכך יודעים, שענין החביב על הקדוש־ברוך־הוא, נכפל בתורה³⁰ לכל פרטיו, גם אם אינם נוספים חידושים, וכך גם בענייננו³¹.

ד. ההבדל בין „תורה“ ל„שיחה“

אך עדיין יש להבין: מפירוש רש"י זה יוצא, לכאורה, ההיפך, הסיבה זו איננה שייכת לענייננו. הכוונה ב„יפה שיחתן של עבדי אבות .. מתורתן של בנים“ היא, שאצל „תורתן של בנים“, שלאחר מתן תורה, אינה קיימת חביבות כזאת, שבגללה ייכפלו ענינים בתורה, כמו אצל שיחתן של עבדי אבות. אם כן, אין לומר הסבר זה לגבי עשיית המשכן, שהיא תורתן של בנים.

ההסבר לכך הוא:

כוונת המאמר המובא על־ידי רש"י, „יפה שיחתן של עבדי אבות .. מתורתן של בנים“, איננה להדגיש את היתרון של „עבדי אבות“ על „בנים“, אלא להראות את החביבות שיש לפעמים ב„שיחה“ על פני „תורה“:

ההבדל הפשוט ביניהם הוא: „תורה“ היא הוראות, ציוויים ודינים שציוה ה' מה ומתי לעשות. „שיחה“ היא דיבור אשר בגלל³² ובפשטות איננו ציווי והוראה, אלא סיפור המתאר מצב, מאורע, פעולה וכדומה, כפי

29 ביאור פרש"י זה נתבאר בארוכה בלקו"ש חיי שרה תשמ"ח.

30 להעיר ג"כ מפרש"י: וירא כב, יא. במדבר א, א. 31 נד"ו כתב הרמב"ן שם בסופו (לאחרי שביאר השינוי והצורך בזה שנאמר הכל בתורה), ועל הכלל כ"ז כו", אבל – באו"א קצת.

32 אבל בתוכנו – אמרו"ל: ווי לאינן חייביא דאמרי דאורייתא לאו איהו אלא סיפורא בעלמא ואינן מסתכלי בלבושא דא ולא יתיר זכאין אינן צדיקיא דמסתכלי באורייתא כדקא יאות (וח"ק קנב, א עיי"ש באריכות).

שיחות

שאצל אליעזר עבד אברהם, הוא מספר על אברהם ויצחק ועל קורותיו, על קפיצת הדרך, ועל האופן שבו זימן לו הקדוש־ברוך־הוא את רבקה וכו'.

במאמר חז"ל זה מודגש היתרון של „שיחה“, שלפעמים שיחה של אפילו „עבדי אבות“ היא „יפה“ מ„תורתן של בנים“.

לפי זה מובנות גם בפרשיות שלפנינו, שלאחר פרשיות תרומה ותצוה: אין הן באות להעביר ציוויים והוראות של מה ומתי לעשות, אשר כבר יודעים. כאן מספרת התורה בהרחבה כיצד העביר משה רבינו לישראל את כל ציוויי ה' הללו על מלאכת המשכן, וכיצד קיימו זאת ישראל למעשה – זהו ענין של „שיחה“. וכיוון שהשיחה היא בענין המשכן, הריהו כל כך חביב, עד אשר לשם כך קיימת ההרחבה בכל הפרטים, באופן של „כפולה בתורה“.

ה. מדוע מציין רש"י שם בעל המאמר (ר' אחא)

לפי האמור לעיל מובן מדוע מציין רש"י בפרשת חיי שרה את שמו של בעל המאמר „רבי אחא“, וזאת, כאמור פעמים רבות, מפני ששם האמור מוסיף להבנת הפירוש: על־ידי ציון השם „רבי אחא“ מובן, שאין בכוונת המאמר „יפה שיחתן של עבדי אבות...“ להדגיש את היתרון של „עבדי אבות“ על פני „בנים“, אלא את המעלה של „שיחה“, ואת ההסבר לכך שייכתן ש„יפה שיחתן... מתורתן“, כמוסבר להלן:

במסכת יומא³³ מובאת הברייתא „תנו רבנן ודברת במים בים יש לך רשות לדבר ולא בדברים אחרים. רבי אחא אומר ודברת במים עשה אותן קבע ואל תעשה ארעי“.

33 יט, ב.

לכאורה, מכך שרבי אחא מדבר רק לגבי דבר תורה, „עשה אותן קבע ואל תעשם ארעיי“, ואינו מזכיר את השלילה של „דברים אחרים“, כפי שמזכיר בעל-מחלוקתו, „ודברת בס... ולא בדברים אחרים“, נראה, שלפי רבי אחא אין קיימת שלילה זו, אך הייתכן לומר שלדעת רבי אחא יש היתר³⁴ לדברים אחרים – בטלים!³⁵

ההסבר לכך הוא: רבי אחא מדגיש שהחובה לגבי דברי תורה היא „ודברת בס“, בקבע ולא בארעיי, אך את „דברים אחרים“ אין לשלול לחלוטין, מפני שישנם „דברים אחרים“ של „שיחה“, אשר אינם דברים בטלים, אך עם זאת אינם תורה. כלומר, אין אלה הוראות, ציוויים ודינים וכו', אלא דיבורים וסיפורים, אשר יכולים להיות לפעמים „יפה“^{35*} אפילו „מתורתן“.

אך בכל זאת רק לגבי התורה קיים הציווי³⁶

(34) אף שבדוחק יל"פ שלדעת ר"א אין הכתוב מדבר אלא בד"ת ואין ללמוד מה מאומה בנוגע לדברים אחרים. בסגנון אחר קצת: לדעת ר"א ההדגשה היא בתיבת „ודברת“ ולדעת ת"ק – בתיבת „בס“.

(35) ע"פ פרש"י בגמרא (שם ד"ה ולא בדברים אחרים) שיחת הילדים וקלות ראש – לכאורה משמע שבדברים בטלים (סתם) אין איסור (גם לת"ק) ועאכ"כ דבורי הרשות, שהם צורך הגוף אלא שמדברים סתם (לא – לש"ש) – ראה תניא רפ"ז. וראה שם פ"ח – וראה פיה"מ להרמב"ם אבות ספ"א. ובכ"מ. אבל ע"פ פרש"י קשה ביותר דאת"ל שהמיעוט „בס יש לך רשות ולא בדברים אחרים“ הכוונה רק „שיחת הילדים וקלות ראש“ א"כ לרבי אחא אין מיעוט גם ע"ז והייתכן לומר שלרבי אחא מותרת „שיחת הילדים כו“.

ואולי ס"ל שרבי אחא ס"ל כהלמוד של רב אחא בר יעקב להלן בגמרא שעובר בלאו שנאמר כל הדברים גו' (וזה בא ר"א לתרין) [ואא"ל שס"ל „שעובר בעשה שגא' ודברת בס“ כרבי שהרי דריש מ„בס“ שתעשם קבע כו']. וראה לקו"ש ח"ו ע' 268 הערה 2.

(35*) עדמשה"ז: דאגה בלב איש ישחנה (משלי יב, כה. סוטה מב, ס"ע"ב). ויתרה מזה מצינו ולפס"ד הלכה למעשה: אסור כו' ואפילו בשיחת דבי"ט אסור להרבות ובנ"א שסיפור שמועות כו' עונג להם מותר לספרם בשבת כמו בחול (שו"ע או"ח רס"ז).

(36) וכן משמע מהל' ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"ב שהביא הדורש „ודברת בס .. שתעשם עיקר כו“ והמדובר שם לענין „ההלכות בטעמיהן“, „לידי ידיעת עיקר התורה

„עשה אותן קבע ואל תעשם ארעיי“, כי מובן בפשטות גם לבן חמש, שצריך תמיד לזכור, לשנן, לדבר וללמוד, את ההוראות שיש לבצע, מה אסור לעשות וכו' (דברי תורה)³⁷.

ו. הכללה של „שיחה“ (לב) ו„עבד“ (ציווי)

ההסבר לכך בפנימיות הענינים הוא: בשתי הפרשיות שבהם נשנים כל פרטי המשכן וכליו, יש שתי נקודות כלליות: (א) נדיבות לבם של ישראל, אשר הביאו, ובזריזות גדולה ביותר, את כל צרכי המשכן, עד שצריך היה להכריז „אל יעשו עוד מלאכה“, והיה „והותר“³⁸.

(ב) ש„חכמי לב“ קיימו את ציווי ה', ועשו את מלאכת המשכן וכליו „ככל אשר צוה ה' את משה“.

באופן מפורט יותר רואים „התכללות“ (איחוד) בין שתי הנקודות הנזכרות: גם בהבאת נדבת המשכן קויים הציווי של ה' „ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו...“³⁹ קחו מאתכם תרומה...“ (כעבד), וכן, גם במעשיהם של „כל חכמי לב“ היה הענין של „נשאו לבו“⁴⁰.

שבע"פ כולה שהוא פירוש התור"ג מצות כהלכותיהן בתנאיהן ודקדוקיהן ודקדוקי סופרים“, ראה שם המשך הסעיף, ולא נכלל בזה ענינים ע"ד דברי אגדה בכלל (ראה שם ס"ד) – משא"כ האגדות שמביא לידי מעשה (ראה שם פ"ב ס"ט, וס"ג). וראה רמב"ם הל' יסודות רפ"ב: היאך היא הדרך לאהבתו ויראתו בשעה שיתבונן האדם כו' מיד הוא אורב, היינו קיום מצות אהבת ה'. וראה שו"ע הל' תפלה (ס' צ"ח ס"א. רמ"א וש"ע אדה"ז שם), ויחשוב קודם התפלה מרוממות הא"ל כו' (וראה שם ס"ד), אלא שאדה"ז כתב שם „שלא יהא נל דיבורך אלא בס כלומר שתעשם עיקר ולא תפלה“, כי סמך גם על הדרשא בספרי (כנסמן שם) ומבאר „לעשות תורתו קבע ומלאכתו עראי“.

וראה בהערה שם בלקו"ש. ואכ"מ.

(37) ראה הל' ת"ת (לאדה"ז) פ"ב ס"ט ואל"ך.

(38) ויקהל לו, ר"ז.

(39) דר"פ תרומה.

(40) ויקהל שם, ב. ונא', „כל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה בלבו גו“.

לפי זה מובן, שקיימים כאן שני הענינים: „שיחה“ ו„עבדי אבות“.

שיחה קשורה ל„לב“, כי „שיחה“ היא ענין התפלה, כמאמר חז"ל⁴¹, ותפלה היא עבודה שבלב⁴², ועבד הוא ענין קיום המצוות, כי מהות העבד היא קיום ציווי האדון.

ואלה שני הענינים: נדבת המשכן, נדיבות לבם של ישראל – שיחה, קיום הציווי על עשיית המשכן – עבד.

וצריכה להיות „התכללות“ של שני אלה,

(41) ברכות כו, ב: אין שיחה אלא תפלה. ובפרש"י (ח"ש כד, סג): לשו – לשון תפלה כו'.
(42) תענית בתחלתו.

שקיום המצוות, ענין העבד, צריך להיות ביחד עם נדיבות הלב⁴³, ובנדיבות הלב צריך לחוש⁴⁴, שזה מצד ציווי של הקדוש ברוך הוא⁴⁵.

(משיחת ש"פ פקודי תשל"ד)

(43) ועפ"ז יש לבאר ב„יינה של תורה“ שבפרש"י מה שכתב „כבר פרשתי נדבת המשכן ומלאכתו במקום צוואתם“ בד"ה „נדיב לבו“ כי נדבת המשכן ומלאכתו מדגיש בעיקר חביבות ה„שיחה“ נדיב לב.

(44) ראה ער"ז לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 135 ואילך לענין פעולת קב"ע על השכל ועל כחות פנימים של האדם. עיי"ש.

(45) ע"ד מרז"ל בנדיבות דאברהם (ראה ב"ר פמ"ט, ד. ד"ה למען דעת תר"צ (בסה"מ קונטרסים ח"א פ"ה).

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מזרנו ורבינו מלך המשיח

לְעוֹלָם וָעֶד